YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
14 päivänä kesäkuuta 2001 *

Asiassa C-40/00,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään E. Traversa ja C. Giolito, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Ranskan tasavalta, asiamiehinään K. Rispal-Bellanger ja S. Seam, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukais-

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

tamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste — 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY (EYVL L 145, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivin 77/388/ETY muuttamisesta ja uusista toimenpiteistä arvonlisäveron yksinkertaistamiseksi — tiettyjen vapautusten soveltamisala ja niiden täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt — 10 päivänä huhtikuuta 1995 annetulla neuvoston direktiivillä 95/7/EY (EYVL L 102, s. 18), 17 artiklan 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on evännyt 1.1.1998 alkaen uudelleen sellaisissa kulkuneuvoissa, joiden osalta ei ole oikeutta arvonlisäveron vähentämiseen, polttoaineena käytetyn dieselöljyn arvonlisäveron vähennysoikeuden kokonaan myönnettyään sitä ennen useaan otteeseen oikeuden vähentää tämä vero osittain,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja A. La Pergola sekä tuomarit D. A. O. Edward, P. Jann, S. von Bahr (esittelevä tuomari) ja C. W. A. Timmermans,

julkisasiamies: L. A. Geelhoed,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 22.2.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY 226 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 11.2.2000 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste — 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY (EYVL L 145, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna direktiivin 77/388/ETY muuttamisesta ja uusista toimenpiteistä arvonlisäveron yksinkertaistamiseksi — tiettyjen vapautusten soveltamisala ja niiden täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt — 10 päivänä huhtikuuta 1995 annetulla neuvoston direktiivillä 95/7/EY (EYVL L 102, s. 18; jäljempänä kuudes direktiivi), 17 artiklan 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on evännyt 1.1.1998 alkaen uudelleen sellaisissa kulkuneuvoissa, joiden osalta ei ole oikeutta arvonlisäveron vähentämiseen, polttoaineena käytetyn dieselöljyn arvonlisäveron vähennysoikeuden kokonaan myönnettyään sitä ennen useaan otteeseen oikeuden vähentää tämä vero osittain.

Yhteisön lainsäädäntö

2 Kuudennen direktiivin 17 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

"Jos tavarat ja palvelut käytetään verovelvollisen arvonlisäverollisiin liiketoimiin, verovelvollisella on oikeus vähentää siitä verosta, jonka maksamiseen hän on velvollinen:

a) arvonlisävero, joka on maksettava tai maksettu tavaroista tai palveluista, jotka verovelvolliselle on luovuttanut taikka suorittanut tai luovuttaa taikka suorittaa toinen verovelvollinen."

3 Kuudennen direktiivin 17 artiklan 6 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Neuvosto päättää neljän vuoden kuluessa tämän direktiivin voimaantulosta yksimielisesti komission ehdotuksesta, mitkä kustannukset eivät oikeuta arvonlisäveron vähentämiseen. Sellaiset kustannukset, jotka eivät luonteeltaan ole liiketoimintaan liittyviä, kuten ylellisyys-, huvi- tai edustuskustannukset, jäävät joka tapauksessa vähennysoikeuden ulkopuolelle.

Kunnes edellä olevat säännökset tulevat voimaan, jäsenvaltiot voivat edelleen soveltaa kaikkia sisäisen lainsäädäntönsä vähennysoikeuden rajoittamista koskevia säännöksiä."

4 Neuvosto ei ole hyväksynyt yhtään komission kuudennen direktiivin 17 artiklan 6 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla esittämistä ehdotuksista.

Ranskan lainsäädäntö

5 Kuudennen direktiivin 1.1.1979 tapahtuneen voimaantulon ja 30.6.1982 välisenä aikana arvonlisäverovähennystä ei saanut tehdä sellaisissa kulkuneuvoissa ja koneissa polttoaineena käytetyn dieselöljyn osalta, jotka eivät oikeuttaneet arvonlisäverovähennykseen.

6 Tätä arvonlisäveron vähentämiskieltoa muutettiin useaan otteeseen vuoden 1982 ja 1991 välillä. Veron vähennyskelpoisen osuuden määrä nousi asteittain vuonna 1982 sovelletusta 10 prosentista 90 prosenttiin vuonna 1991. Sen jälkeen veron vähennyskelpoisen osuuden määrää alennettiin vuoden 1991 kuluessa 50 prosenttiin.

7 Arvonlisäveron vähennysoikeus poistettiin uudelleen kokonaan vuodesta 1998 alkaen sellaisissa kulkuneuvoissa ja koneissa polttoaineena käytetyn dieselöljyn

osalta, jotka eivät oikeuttaneet arvonlisävähennykseen. Ranskassa 30.12.1997 annetun loi nro 97-1269 portant loi de finances pour 1998 -nimisen lain (vuoden 1998 talousarviosta annettu Ranskan laki nro 97-1269; JORF 31.12.1997, s. 19261) 15 pykälällä muutettiin code général des impôts -nimisen lain (yleinen verolaki) 298 §:n 4 momentin 1 kohtaa seuraavasti:

"Arvonlisäveroa ei voida vähentää seuraavia tavaroita ja palveluja koskevien ostojen, maahantuonnin, yhteisöhankintojen, luovutusten ja palvelujen osalta:

— — —

— dieselöljy, jota käytetään tullikoodeksin 265 §:ssä olevassa B taulukossa mainittuna polttoaineena sellaisissa kulkuneuvoissa ja koneissa, joiden osalta ei ole oikeutta arvonlisäveron vähentämiseen, sekä vuokrattujen kulkuneuvojen ja koneiden osalta silloin kun vuokralleottaja ei voi vähentää vuokraukseen sisältyvää arvonlisäveroa; edellä olevaan ei kuitenkaan lueta moottoreiden ja moottorikäyttöisten koneiden valmistukseen liittyviin kokeisiin käytettyä dieselöljyä

— — ."

Tosiseikat ja oikeudenkäyntiä edeltävä menettely

8 Katsottuaan, että arvonlisäveron vähennysoikeuden rajoituksen ottaminen uudelleen käyttöön on ristiriidassa direktiivin 17 artiklan 2 kohdan kanssa,

komissio aloitti jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan menettelyn lähettämällä Ranskan tasavallalle 24.7.1998 päivätyn virallisen huomautuksen, jossa se kehotti sitä esittämään huomautuksensa kahden kuukauden määräajassa.

9 Ranskan viranomaiset vastasivat viralliseen huomautukseen 30.10.1998 päivätyllä kirjeellä, etteivät ne voineet yhtyä komission kantaan. Ne katsoivat, että ne saavat vapaasti muuttaa vähennysoikeuden rajoitusta sillä ehdolla, että ne eivät tiukenna kuudennen direktiivin voimaantullessa 1.1.1979 Ranskassa olemassa ollutta rajoitusta.

10 Komissio osoitti Ranskan tasavallalle perustellun lausunnon 19.7.1999.

11 Ranskan viranomaiset eivät noudattaneet perusteltua lausuntoa vaaditussa määräajassa ja ilmoittivat 10.12.1999 vastauksenaan pysyvänsä aiemmassa kannassaan.

12 Komissio päätti näin ollen nostaa nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen ja yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

13 Komissio katsoo, että kuudennen direktiivin 17 artiklan 6 kohdassa säädetty poikkeus ei kata kysymyksessä olevaa Ranskan säännöstä, jolla annettiin uudelleen sellaisissa kulkuneuvoissa ja koneissa käytettyjen polttoaineiden

arvonlisäveron vähennysoikeuden rajoittamista koskeva säännös, joiden osalta ei ole oikeutta arvonlisäveron vähentämiseen, ja että säännöksellä rikotaan kyseisen direktiivin 17 artiklan 2 kohtaa. Komission mukaan direktiivin 17 artiklan 6 kohdassa ei anneta jäsenvaltiolle oikeutta ottaa myöhemmin uudelleen käyttöön jo — vaikkakin osittain — kumottua poikkeussääntelyä, jolla vähennysoikeus evätään uudelleen kokonaan tiettyjen kustannusten osalta. Toisin kuin Ranskan viranomaiset väittävät jäsenvaltioilla ei ole täyttä harkintavaltaa omien arvosteluperusteidensa perusteella mukauttaa ja sovittaa kansallista poikkeussääntelyään kunhan ne eivät muuta tiukemmaksi kuudennen direktiivin voimaantullessa olemassa ollutta tilannetta.

14 Ranskan hallituksen mukaan kuudennen direktiivin 17 artiklan 6 kohta ei estä jäsenvaltiota muuttamasta kuudennen direktiivin voimaantullessa olemassa olleita vähennysoikeuden rajoituksia edellyttäen, että muutoksilla ei koroteta alunperin vahvistettua vähennysoikeuden ulkopuolelle jäävän osuuden määrää eikä laajenneta olemassa olevia vähennysoikeuden rajoituksia sellaisiin tavaroihin ja palveluihin, joita ne eivät koskeneet kuudennen direktiivin voimaantullessa. Kysymyksessä olevat säännökset ovat siten Ranskan hallituksen mukaan yhteensoveltuvia kuudennen direktiivin kanssa.

15 Ranskan hallitus väittää, että kysymyksessä oleva lainsäädännön muutos on otettu käyttöön ympäristösuojelusyistä. Komissiolle oli ilmoitettu aiemmista toimenpiteistä, joilla arvonlisäveron vähennyskelpoista osuutta oli alennettu kyseisen polttoaineen osalta, eikä komissiolla ollut mitään huomautettavaa näiden toimenpiteiden johdosta, minkä johdosta Ranskan hallitus oli olettanut niiden olevan kuudennen direktiivin mukaisia.

16 Tältä osin on tänä päivänä asiassa C-345/99, komissio vastaan Ranska, annettavan tuomion (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, tuomion 22 kohta) mukaisesti todettava, että siltä osin kuin jäsenvaltio muuttaa kuudennen direktiivin voimaantulon jälkeen olemassa olevien vähennysoikeuden rajoitussäännösten soveltamisalaa supistamalla niitä ja pääsee siten lähemmäksi

kuudennen direktiivin tavoitetta, kuudennen direktiivin 17 artiklan 6 kohdan toisessa alakohdassa säädetty poikkeus kattaa tämän sääntelyn, eikä tällä sääntelyllä rikota kyseisen direktiivin 17 artiklan 2 kohtaa.

17 Sen sijaan on todettava, että kansallinen sääntely ei ole kuudennen direktiivin 17 artiklan 6 kohdan toisessa alakohdassa sallittu poikkeus ja että sillä rikotaan 17 artiklan 2 kohtaa, jos sillä kuudennen direktiivin voimaantulon jälkeen laajennetaan olemassa olevien rajoitussäännösten soveltamisalaa, ja etäännytään siten kuudennen direktiivin tavoitteesta.

18 Tämä koskee kaikkia kuudennen direktiivin voimaantulon jälkeen tehtyjä sellaisia muutoksia, joilla laajennetaan välittömästi ennen muutosta sovellettujen rajoitussäännösten soveltamisalaa.

19 On selvää, että kun Ranskan riidanalaisella lailla on evätty kokonaan arvonlisäveron vähennysoikeus, sillä on muutettu lainsäädäntöä tavalla, jolla Ranskan lainsäädäntöä etäännytetään kuudennen direktiivin tavoitteesta. Tämän suhteen ei ole merkitystä sillä, että muutoksilla ei laajenneta kuudennen direktiivin voimaantullessa sovellettujen vähennysoikeuden rajoitussäännösten soveltamisalaa.

20 Näin ollen on todettava, että kuudennen direktiivin 17 artiklan 6 kohdan toisessa alakohdassa säädetty poikkeus ei kata tätä lakia ja että tällä lailla rikotaan kyseisen direktiivin 17 artiklan 2 kohtaa.

21 Ranskan hallituksen argumentilla, jonka mukaan kysymyksellä olevalla riidanalaisella säännöksellä pyritään ympäristönsuojelutavoitteeseen, ei voida perustella tällaista säännöstä, joka on kuudennen direktiivin vastainen.

22 Ranskan hallitus yrittää perustella kyseistä säännöstään myös sillä, että komissio ei ole ryhtynyt toimenpiteisiin Ranskan tasavaltaa vastaan sellaisten aiempien muutosten johdosta, joilla alennettiin sellaisissa kulkuneuvoissa ja koneissa polttoaineena käytetyn dieselöljyn arvonlisäveron vähennyskelpoista osuutta, joiden osalta ei ole oikeutta arvonlisäveron vähentämiseen.

23 Tämän osalta on todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissio itse saa vapaasti valita ajankohdan, jona se nostaa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevan kanteen (ks. mm. asia C-317/92, komissio v. Saksa, tuomio 1.6.1994, Kok. 1994, s. I-2039, 4 kohta).

24 Näin ollen on todettava, että Ranskan tasavalta ei ole noudattanut kuudennen direktiivin 17 artiklan 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on evännyt 1.1.1998 alkaen uudelleen sellaisissa kulkuneuvoissa, joiden osalta ei ole oikeutta arvonlisäveron vähentämiseen, polttoaineena käytetyn dieselöljyn arvonlisäveron vähennysoikeuden kokonaan myönnettyään sitä ennen useaan otteeseen oikeuden vähentää tämä vero osittain.

Oikeudenkäyntikulut

25 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujen korvaamista ja koska Ranskan tasavalta on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Ranskan tasavalta ei ole noudattanut jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste — 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivin 77/388/ETY muuttamisesta ja uusista toimenpiteistä arvonlisäveron yksinkertaistamiseksi — tiettyjen vapautusten soveltamisala ja niiden täytäntöönpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt — 10 päivänä huhtikuuta 1995 annetulla neuvoston direktiivillä 95/7/EY, 17 artiklan 2 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on evännyt 1.1.1998 alkaen uudelleen sellaisissa kulkuneuvoissa, joiden osalta ei ole oikeutta arvonlisäveron vähentämiseen, polttoaineena käytetyn dieselöljyn arvonlisäveron vähennysoikeuden kokonaan myönnettyään sitä ennen useaan otteeseen oikeuden vähentää tämä vero osittain.**

2) **Ranskan tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

La Pergola Edward Jann

von Bahr Timmermans

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä kesäkuuta 2001.

R. Grass A. La Pergola

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja